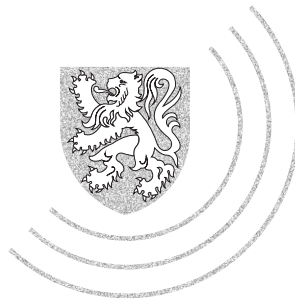

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

3 december 2002

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
en de federale islamitische republiek der Comoren
inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen,
ondertekend in Brussel op 18 mei 2001**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

ALGEMENE BESPREKING

1. Betekenis van de overeenkomst

Doel en opzet van de overeenkomst

In het algemeen staat de Vlaamse regering positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsakkoorden, die van belang zijn voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Alhoewel buitenlandse investeringen reeds worden beschermd door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationaal recht op het interne recht van een staat.

De doelstelling van een dergelijke overeenkomst is, naast het aanmoedigen van investeringen, het bieden van een garantie voor een maximale bescherming aan de investeerder, zoals de waarborgen voor een billijke en rechtvaardige behandeling van de investering, de clausule van de meest begunstigde natie om discriminatie te voorkomen, een vergoedingsplicht bij onteigenende maatregelen en de vrije overmaking van inkomsten. Bovendien creëert zulke overeenkomst een eigen juridisch kader waarin investeringsgeschillen kunnen geregeld worden en waarbij de investeerder een beroep kan doen op internationale arbitrage.

De overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of internationaal publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. Overeenkomstig artikel 167 van de Grondwet, worden alle verdragen gesloten door de daartoe bevoegde regeringen en aan hun parlementen ter instemming voorgelegd, vooraleer ze uitwerking kunnen hebben.

Het zgn. “gemengde” karakter van de BLEU-overeenkomsten inzake investeringen werd op 4 mei 1994 vastgelegd in de Werkgroep “gemengde verdragen” (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB). De ICBB heeft die beslissing op 31 mei 1994 bekrachtigd. Zowel de gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. Dergelijke overeenkomsten worden gemengde verdragen genoemd wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De gewesten zijn immers bevoegd voor het economisch beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd inzake de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 5° en 6°, BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het bijgevoegde ontwerp van decreet dat het een gewest-aangelegenheid betreft. Het tweede en laatste artikel houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomst, zodat ze in werking kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid en door het partnerland.

2. Schets van het partnerland

Politieke gegevens

De Comoren werden op 6 juli 1975 onafhankelijk van Frankrijk. Het land bestaat uit drie eilanden : Ngazidja (vroeger Grande Comore), Ndzuani (Anjouan) en Mwali (Mohéli). Het vierde eiland, Mayotte, verkoos om een overzees deel van Frankrijk te blijven. De Comoren zijn een voor Afrikaanse begrippen etnisch en godsdienstig homogeen gebied : het overgrote deel van de 450.000 inwoners hangt de soenitische tak van de islam aan en spreekt Comorees. De bewoners van Ndzuani en Mwali vinden echter dat het grootste eiland, Ngazidja, door de daar gevestigde regering bevoordeeld wordt.

Een bijna eindeloze opeenvolging van staatsgrepen is net na de onafhankelijkheid begonnen toen pre-

sident Ahmed Abdallah door Ali Soilih werd afgezet. In 1978 werd hij door Europese huurlingen opnieuw aan de macht gebracht. In 1989 werden die huurlingen door Franse soldaten verdreven. Mohamed Djohar won daarna de presidentsverkiezingen. Djohar werd op zijn beurt tijdens een staatsgreep gedood door huurlingen. Na een nieuwe Franse interventie werd Mohamed Taki tot nieuwe president verkozen.

In 1997 riepen de twee kleinere eilanden eenzijdig hun onafhankelijkheid uit. Na vergeefse verzoeningspogingen van de Organisatie van Afrikaanse Eenheid (OAE) braken onlusten uit in de hoofdstad Moroni. Begin 1998 werd in Ndzuani een referendum gehouden over onafhankelijkheid. Meer dan 99% van de kiezers stemden voor afscheiding.

Taki's opvolger, Tadjidine Ben Said Massounde, werd in april 1999 afgezet door het leger en vervangen door Azali Assoumani.

Op 17 februari 2001 werd een akkoord van nationale verzoening gesloten tussen de president, het hoofd van de plaatselijke regering van Ndzuani en de leider van de oppositie. Dat akkoord moest leiden naar een regering van nationale eenheid.

In augustus 2001 werd de bestuurder van Ndzuani, luitenant-kolonel Said Abeid Aberemane, afgezet door leger en politie. Een militair comité nam het bestuur over het eiland over.

Op 17 januari 2002 werd een regering van nationale eenheid gevormd onder leiding van premier Hamada Madi Boléro, die ook interim-president werd nadat president Assoumani op 21 januari 2002 zijn functie had neergelegd. De presidentsverkiezingen van april 2002 moesten het sluitstuk zijn van een proces van nationale verzoening dat was ingezet na bemiddeling van de Organisatie van Afrikaanse Eenheid (OAE) en de Organisatie van Franstalige Landen (OIF).

Economische gegevens

De federale islamitische republiek der Comoren behoort tot de armste landen ter wereld. Volgens het *NGO Policy Forum* bedroeg het BNP in 1998 0,2 miljoen US dollar of 370 US dollar per hoofd van de bevolking.

Het land bestaat uit drie eilanden met ontoereikende transportmogelijkheden, een jonge en snel aangroeiende bevolking en weinig natuurlijke rijkdommen. Een belangrijk deel van de economie wordt gedragen door laaggeschoolde arbeidskrach-

ten. Er is een hoge werkloosheidsgraad (20%) en grote afhankelijkheid van buitenlandse hulp en technische bijstand.

Landbouw, visvangst, jacht en bosbouw zijn de belangrijkste economische sectoren. Zij zijn goed voor 40% van het BNP, stellen 80% van de actieve bevolking tewerk en voorzien in het grootste deel van de export.

De overheid probeert het scholingspeil en de technische training op te trekken, commerciële en industriële ondernemingen te privatiseren, de gezondheidssector te verbeteren, de export te diversifiëren, het toerisme te promoten en de hoge bevolkingsgroei terug te dringen. Buitenlandse hulp blijft essentieel om het vooropgestelde doel van een economische groei van 4% te halen.

De voornaamste exportproducten zijn vanille, ylang-ylang (etherische olie), parfumolie en koper. Frankrijk en de Verenigde Staten zijn de voornaamste afnemers. De invoer bestaat vooral uit voedingswaren, consumptiegoederen, petroleumproducten, cement en transportmateriaal. Meer dan de helft van de invoer komt uit Frankrijk.

Mensenrechten

De Comoren hebben het Afrikaans Charter voor de rechten en het welzijn van het kind niet ondertekend. Officieel is de minimumleeftijd voor rekruten 18,3 jaar maar het is bijna niet na te gaan of die minimumleeftijd gerespecteerd wordt. De gewapende groepen die op de eilandengroep actief zijn, zouden kindsoldaten tussen 13 en 16 jaar in hun rangen hebben.

3. Ontstaan van de overeenkomst

De federale islamitische republiek der Comoren behoort tot de zgn. MO-landen (Minst Ontwikkelde landen). De *United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)* nam in januari 2001 het initiatief om investeringsverdragen tussen MO-landen onderling of tussen MO-landen en geïndustrialiseerde landen te vergemakkelijken door deze te groeperen en te laten plaatsvinden in de UNCTAD-zetel in Genève.

De onderhandelingen tussen de BLEU-delegatie en de delegatie van de Comoren vonden plaats in Genève op 30 januari 2001. Zij werden succesvol afgerond met de parafering van de verdragstekst op 2 februari 2001.

Op 11 mei 2001 besliste de Vlaamse regering om haar goedkeuring te hechten aan de overeenkomst en om de Vlaamse minister bevoegd voor het buitenlandse beleid en de Europese aangelegenheden, te gelasten om de overeenkomst namens het Vlaamse Gewest te ondertekenen of de vertegenwoordiger van de Vlaamse of de federale overheid daartoe te machtigen.

De overeenkomst tussen de BLEU en de federale islamitische republiek der Comoren inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen werd op 18 mei 2001 in Brussel ondertekend n.a.v. de conferentie die door de Verenigde Naties werd georganiseerd.

SPECIFIEKE BESPREKING VAN DE OVEREENKOMST

1. Inhoud van de overeenkomst

Typetekst van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Reeds gedurende meer dan dertig jaar sluit de BLEU overeenkomsten met landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), om de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen te realiseren. Daarom hebben de leden van de BLEU een tekst goedgekeurd die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse regering die typetekst aanvaard.

Die zgn. BLEU-tekst bepaalt principieel dat elke verdragspartij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van de andere partij op zijn grondgebied toelaat (artikelen 1 en 2 van de BLEU-tekst). Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen. De bescherming vindt men terug in de artikelen 3 tot 6.

Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie en van meest begunstigde natie. Het sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 4 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbaar nut, de veiligheid of het nationale belang van de contracterende partij en dan op voorwaarde dat de maatre-

gel wettelijk en non-discriminatoire is en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade ingevolge geweld.

Artikel 5 regelt de overmakingen van alle betalingen inzake investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer met een eventuele vergunning als principe geldt.

Artikel 6 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de voordeelen van investeerders met deze nationaliteit, indien die partij of instelling schadevergoeding heeft uitbetaald aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzeekerder de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

In artikel 8 worden de bijzondere overeenkomsten die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij werden gesloten, bevestigd. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze typeovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 9 en 11 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen inzake de interpretatie en de toepassing van deze typeovereenkomst.

Indien een minnelijke schikking onmogelijk blijkt te zijn, bepaalt artikel 9 dat door een arbitrage-rechtscollege een definitieve en bindende uitspraak over het geschil wordt gedaan. Geen enkele contracterende partij kan hierbij aanvoeren dat de investeerder vergoed wordt door een verzekering of garantie.

Artikel 11 bepaalt dat, na de mislukking van een minnelijke schikking via diplomatieke weg en via een gemengde commissie, een college van drie scheidsrechters wordt aangesteld. Elke partij duidt één scheidsrechter aan. Deze twee scheidsrechters duiden in onderling overleg een derde scheidsrechter als voorzitter van het college aan. Deze voorzitter is een onderdaan van een derde staat. Indien de scheidsrechters niet op deze wijze kunnen worden aangesteld, kan een partij zulk verzoek richten tot de voorzitter of ondervoorzitter van het Internationaal Gerechtshof. De uitspraken van het college van scheidsrechters zijn definitief en bindend.

Wat de bevordering van de investeringen betreft, kunnen nog de artikelen 7 en 10 vermeld worden, die de meest gunstige regels ervoor laten gelden. Artikel 7 bepaalt dit ten opzichte van de nationale wetgeving van de partijen en van de bestaande en toekomstige internationale of andere overeenkomsten tussen de partijen. Artikel 10 voorziet de clause van de meest begunstigde natie.

Artikel 12 stelt de investeringen die aan deze overeenkomst zijn voorafgegaan gelijk met die investeringen na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden dus eveneens beschermd.

Artikel 13 bepaalt de duur en de inwerkingtreding van deze overeenkomst. Een termijn van tien jaar geldt, die zonder voorafgaande opzegging stilzwijgend verlengd wordt. De standaardovereenkomst treedt een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging in werking.

Afwijkingen van de typetekst van de BLEU

De typetekst werd in zijn geheel aanvaard met uitzondering van de definitie van het territorium van beide verdragssluitende partijen waar de BLEU en de Comoren het elk hielden bij de eigen tekst (artikel 1, § 4, a en b).

2. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Raad van State

In zijn advies d.d. 8 november 2001 sluit het Dageelijks Bestuur van de SERV zich aan bij het ontwerp van decreet.

In zijn advies d.d. 21 februari 2002 stelt de Raad van State dat in het opschrift en in artikel 2 van het ontwerp van decreet de benaming “Federale Islamitische Republiek der Comoren” moet gebruikt worden in plaats van “federale islamitische republiek der Comoren”. Ik meen dat hierop niet moet ingegaan worden. Op advies van de cel “taaladvies” wordt immers de gebruikte schrijfwijze consequent gehanteerd.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

*De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Ambtenarenzaken
en Buitenlands Beleid,*

Paul VAN GREMBERGEN

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met
de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
en de federale islamitische republiek der Comoren
inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen,
ondertekend in Brussel op 18 mei 2001

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de federale islamitische republiek der Comoren inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 18 mei 2001, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

*De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,*

Paul VAN GREMBERGEN

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de federale islamitische republiek der Comoren inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 18 mei 2001, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 7 juni 2002.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN
